

Torah from Around the World

Sjabbat 12 februari 2011 / 8 adar I 5771

Sidra Tetsavee, Sjemot [Exodus] 27:20-30:10, Tanach blz. 165-172

Haftara: Jechèzkél 43:10-27, Tanach blz. 1128-1130

Commentaar door Rabbijn Tirza Ben David

Shir Hatzafon, Progressief Joodse Gemeente, Kopenhagen.

Vertaling: Jaap Frank en Sabine Frank-Fiedler

[Het Engelse origineel](#)

Herbeleving en wraak

Sidra Tetsavee gaat door met het verslag van Gods aanwijzingen aan Mosjee over de bouw van het Heiligdom in de Woestijn en spitst zich toe op de wijding van Aharon en zijn zonen tot de eerste Kohaniem [priesters] van het volk van Jisraëel. Een gebeurtenis van zowel politieke als godsdienstige betekenis. Van dit moment af zijn priesterschap en profetie duidelijk gescheiden. De kohaniem worden ‘De Gevestigde Orde’ –en daarmee houden ze een status quo in stand– terwijl de profeten stellen dat zij uitsluitend aan God verantwoording moeten afleggen. Wij hebben er geen moeite mee om dit concept van profetie te aanvaarden, op veilige afstand van het oude Jisraëel, maar in bredere zin zijn de implicaties ervan problematisch: op welk moment wordt de profeet een godsdienstfanaat? En wie bepaalt de grens?

In feite zijn we er allang mee gestopt om voetstoots alles wat Tanach ons vertelt aan te nemen en met sommige teksten hebben we meer moeite dan met andere.

Vorig jaar (2010/5770, wanneer dit commentaar werd geschreven) viel Sjabbat Tetsavee op de Sjabbat direct vóór Purim. Die Sjabbat staat bekend als Sjabbat Zachor en daarop wordt traditiegetrouw uit een tweede Sefer Tora de tekst van Devariem 25:17-19 het gebod gelezen waarin het ons geboden wordt om Amalek in herinnering te houden. Amalek was blijkbaar een obscure verzameling van nomadenstammen die, in vergelijking met de andere vijanden van Jisraëel onze voorouders slechts te verwaarlozen schade berokkenden. Toch wordt Amalek er uit gelicht als Jisraëels aartsvijand die enerzijds moet worden vernietigd, maar anderzijds nooit mag worden vergeten. Wat is het verband?

Onze gezuiverde en geflatteerde Poerim van de verkleedpartijen en Hamansoren heeft een duistere kant. Een die over complotten en wraak gaat en daarmee weer zo’n zorgvuldig

gecomponeerd hoofdstuk in de familiechroniek van Amalek is. Mordechai is een afstammeling van koning Sjaol [Saul] en Haman stamt af van Agag, Koning van Amalek. De confrontatie tussen Sjaol en Agag –beschreven in 1 Sjmoeël 15– wordt, weliswaar met variaties, opnieuw opgevoerd in het paleis van de Perzische koning Achasjverosj. Het verband [tussen de vereiste vernietiging van Amalek en de even voorgeschreven herinnering aan hem] is irrationele haat en paranoia.

Men kan beweren dat, door de ervaringen door de eeuwen heen de joodse paranoia ruimschoots valt te verdedigen. Dat laat de vraag onverlet of het ons sterkt en verrijkt en of het wel de erfenis is die we aan ons nakroost willen doorgeven. We ontkomen niet aan een confrontatie met de verschrikkingen van ons joodse verleden en evenmin aan de morele tweeslachtigheid die in het bestaan van de staat Jisraël zit ingebed. Wat zeker is, is dat het van generatie op generatie herbeleven van de mythe van een eeuwige vijand is geen stap vooruit, maar juist een teruggang naar barbarendom!